

Treva en la guerra de l'Institut Ramon Llull

Treva entre els governs català i balear en la guerra que envolta l'Institut Ramon Llull (IRL).

Després de tres dies de tensió, amb acusacions creuades, ultimàtum i amenaces de trencament, una telefonada del portaveu governamental català, Joaquim Nadal, al president balear, Jaume Matas, serví perquè totes dues parts acceptessin de qualificar els enfrontaments de "malentesos" i deixar congelat el tema fins passades les eleccions sense que s'aclareixi res. Tot està com estava, però res no és com era. Diplomàcia o conveniència en temps electoral.

La crisi. Divendres, dia 16 de gener, el conseller d'Educació i Cultura del Govern balear, Francesc Fiol, anunciava les seves famoses mesures de política lingüística per al futur. Esclatava la polèmica. L'endemà, a Barcelona, el president de la Generalitat participava en un acte públic, en el qual hi havia periodistes. En un moment determinat, algun dels redactors demanà a Pasqual Maragall si coneixia l'anunci de Fiol i què en pensava. El president català no optà, com fa habitualment en aquests casos entre els polítics, per evitar mullar-s'hi sinó que, tot al contrari, criticà els anuncis lingüístics del Govern balear i, a més, els contraposà a la voluntat d'avançar en la normalització cultural i lingüística a través de la negociació, sense estridències ni imposicions, i, com a exemple va dir que havia parlat amb Aina Moll perquè la filòloga menorquina acceptàs ser la directora de l'IRL.

Tal com avançà Maragall la notícia, semblava que el nomenament de Moll era quelcom negociat. Qüestió de temps. Res més allunyat. Cal entendre que l'IRL, el van crear entre els governs català i balear. És a dir, que el màxim responsable de l'Institut ha de ser acceptat per les dues parts. Oficialment no hi havia hagut converses entre els dos executius per consensuar el nomenament de Moll. El Govern balear s'enfadà. Mostrà el seu malestar al català per la filtració. Jaume Matas se sentí entre l'espasa i la paret, segons explicà en aquest setmanari una font governamental, que resumia la situació així: "Moll és una persona de perfil bo (pel càrrec) però, i ara què? Si l'acceptam sense haver negociat, semblarà que ens plegam a Catalunya. Si, pel contrari, deim que no, pareixerà que no volem, quan no és cert, Moll." Això era la quarta setmana de gener, entre dilluns 19 i divendres 23.

A partir d'aleshores, les coses, lluny d'entrar en una fase de superació dels enfrontaments, es compliquen força més. El diàleg, oficial, no existeix entre els dos governs. Fins que al cap de dues setmanes, la segona de febrer, la consellera de Cultura de la Generalitat, Catalina Mieras, es desplaça a Palma per participar en un acte del PSIB-PSOE però, també, per veure's amb el seu homòleg balear, Fiol. Una conversa, el fons de la qual no transcendeix, i que transcendeix a posteriori. Pel que passà amb posterioritat, és lògic deduir que la trobada no va servir per a res.

El dimarts següent, dia 17 de febrer, es reuneix el govern de la Generalitat en la

Els governs balear i català han pactat considerar l'enfrontament sobre la presidència de l'Institut Ramon Llull com un "malentès". Després de les eleccions generals hi haurà una reunió. Aleshores se sabrà si hi ha pau o si es trenca la treva.

EFE / JORDI PLAY

El president balear, Jaume Matas (esquerra) i Joaquim Nadal (dreta), portaveu del Govern català, sembla que han acordat considerar l'afer com un malentès. La continuïtat de l'Institut Ramon Llull, però, ha estat en perill.

sessió setmanal ordinària. Acorda que les competències cedides a l'IRL, a l'hora de crear-se, de promoció exterior de la llengua i cultura catalanes, retornin al Departament de Cultura que les tornarà a exercir a través del Consorci Català per a la Promoció Exterior de Catalunya (COPEC). I a més denuncia que el "bloqueig" del nomenament del màxim responsable de l'IRL és responsabilitat del Govern balear. L'opinió de l'executiu català, avançada per Joaquim Nadal i reiterada l'endemà per la consellera Mieras, era que el govern de la Generalitat volia avançar en la promoció exterior cultural i lingüística, però que l'actitud balear havia impedit el nomenament d'Aina Moll com a directora, amb la qual cosa i en la pràctica l'IRL estava "bloquejat" i, per sortir-ne, la Generalitat havia pres les mesures anunciades.

Dimarts mateix, a Palma, l'executiu conservador balear se n'assabentà. Dimarts és el dia de plenari del Parlament. Al Saló de Passos Perduts de la Cambra, lloc habitual per xerrar entre diputats i periodistes, es pogué veure amb cara de preocupació el conseller Fiol i el responsable balear de l'IRL, nomenat directament pel govern illenc, Miquel Segura. El president Matas també hi era. A l'horabaixa, el govern fa pública

“Si acceptam Moll sense haver negociat, semblarà que ens plegam a Catalunya”, diuen que digué Matas

la resposta oficial davant la situació creada. Es neguen totes les interpretacions que fa la Generalitat i, a través del conseller Fiol, es dona un ultimàtum de 48 hores: o hi ha disculpes i rectificació o el Govern balear abandonarà l'IRL.

L'endemà, dimecres dia 18, el president illenc, Jaume Matas, reitera en una intervenció radiofònica la posició de duresa. Si no hi ha rectificació i excuses, assegura, el dia següent el govern balear prendrà la decisió anunciada. Tot feia pensar que el Consell de Govern, que es reuneix els divendres al matí, decidiria el dia 20 la sortida de Balears de l'IRL. Però dijous, al matí o migdia,

poques hores abans d'exhaurir-se el termini de l'ultimàtum, el portaveu del tripartit, Joaquim Nadal, cridà per telèfon a Matas. Segons el comunicat fet públic pel Govern balear "el portaveu (Nadal) ha negat haver acusat el Govern de les Illes Balears d'haver bloquejat cap nomenament de l'IRL, ja que només parlà d'un endarreriment causat per una filtració desafortunada (les paraules de Maragall de 17 de gener sobre el nomenament de Moll) als mitjans de comunicació. L'actual situació és deguda a un malentès". Matas acceptà l'explicació. Com que les dues parts consideren que tot ha estat un "malentès", políticament accepten també la necessitat de "superar-lo" amb una pròxima reunió, després de les eleccions de dia 14 de març —però sense que s'hagi concretat—, en la qual "confien a arribar al consens" segons digué el conseller balear Fiol.

Hi haurà acord? O només es tracta d'una treva en la guerra sorda amb el rerefons de tota la política lingüística que allunya els dos governs? De moment és una treva. Si finalment hi ha pau o torna la guerra, només es podrà saber quan se celebri la reunió que encara no té data.

Miquel Payeras